

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΕΕ FLEGT (2173/2005) ΚΑΙ ΞΥΛΕΙΑΣ (995/2010) ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μόκα, Γεωργία¹; Αλεξίου, Ειρήνη¹; Γκουντούφας, Ευάγγελος¹

¹Γενική Δ/νση Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος Υ.Π.ΕΝ., Τέρμα Αλκμάνος, Τ.Κ.:115 28 Ιλίσια, e.alexiou@prv.ypeka.gr

Περίληψη

Η εργασία αυτή αναφέρεται στην εφαρμογή των Κανονισμών της ΕΕ: 2173/2005 (FLEGT) και 995/2010 (Κανονισμός Ξυλείας) στη χώρα μας που αφορούν στο εμπόριο ξυλείας και των προϊόντων αυτής, κατά την περίοδο 2016-2020. Ειδικότερα αναφέρεται στους ελέγχους, τα Διοικητικά Πρόστιμα, τους Φορείς Εκμετάλλευσης και τους Εμπόρους που αφορά ο Κανονισμός Ξυλείας, καθώς και στον αριθμό των Αδειών Flegt που επιβεβαιώθηκαν στα πλαίσια του Κανονισμού FLEGT και τα έσοδα που προκύπτουν υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Η σπουδαιότητα των αποτελεσμάτων αυτής της εργασίας έγκειται στο ότι τα συμπεράσματα που προκύπτουν καταδεικνύουν την ανάγκη ενίσχυσης και υποστήριξης της εφαρμογής των Κανονισμών μέσω στοχευμένων πολιτικών προστασίας των ελληνικών δασών από την επιτελική αρχή σχεδιασμού της δασικής πολιτικής με το χαμηλότερο δυνατό οικονομικό κόστος, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής και υλοποίησής τους.

Λέξεις κλειδιά: Ευρωπαϊκοί Κανονισμοί, Άδειες Flegt, Παράνομη υλοτομία, Διοικητικά Πρόστιμα, Ανταποδοτικότητα των τελών.

Εισαγωγή

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Υ.Π.ΕΝ.) έχει ως αποστολή τη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό της χώρας και την προώθηση της ανάπτυξης στους τομείς της ενέργειας και των ορυκτών πρώτων υλών, σύμφωνα με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Για την επίτευξη της αποστολής του, το Υπουργείο, έχοντας επιτελικό και συντονιστικό ρόλο, σχεδιάζει και προωθεί, εκτός των άλλων, τη χάραξη εθνικής δασικής πολιτικής στο πλαίσιο των πολλαπλών λειτουργιών των δασικών οικοσυστημάτων (άρθρο 1 του Π.Δ. 132/2017, Α' 160, όπως ισχύει).

Η Δασική Υπηρεσία είναι ο κύριος φορέας σχεδιασμού, εισήγησης και άσκησης της δασικής πολιτικής, της διαχείρισης, ανάπτυξης και προστασίας των δημοσίων δασών και δασικών εκτάσεων αλλά και ο υπεύθυνος φορέας δασοτεχνικής και δασοπολιτικής εποπτείας και επιτήρησης των μη δημοσίων δασών και του εν γένει δασικού περιβάλλοντος (Υπ. Γεωργίας 2000). Η Κεντρική Δασική Υπηρεσία, διοικητικά εκφράζεται με τη Γενική Δ/νση Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος, η οποία υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Περιβάλλοντος (άρθρο 21 του Π.Δ. 132/2017, Α' 160, όπως ισχύει).

Στους στρατηγικούς σκοπούς της Γενικής Δ/νσης Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος (ΓΔΔ & ΔΠ) είναι, εκτός των άλλων, η προστασία των δασικών οικοσυστημάτων, των δημόσιων χορτολιβαδικών και φρυγανικών εκτάσεων της χώρας, καθώς και της δημόσιας περιουσίας από κάθε κίνδυνο και απειλή, η αιεφορική διαχείριση των δασών και των δασικών οικοσυστημάτων, καθώς και η υλοποίηση των στόχων της Εθνικής Στρατηγικής για τα Δάση.

Αποτελεί δεδομένο ότι η παράνομη υλοτομία και η αποδάσωση δημιουργούν σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον όπως διάβρωση του εδάφους, μείωση της βιοποικιλότητας ενώ συμβάλουν αρνητικά και στην αλλαγή του κλίματος. Περίπου το 20% των ανθρωπογενών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου προέρχεται από την αποψίλωση των τροπικών δασών. Η αντιμετώπιση της παράνομης υλοτομίας όμως είναι ένα περίπλοκο πρόβλημα που απαιτεί πολύπλευρη προσέγγιση.

Το 2003 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανταποκρινόμενη στις ανησυχίες του κοινού για τη σοβαρή περιβαλλοντική καταστροφή που προκαλείται από τις παράνομες υλοτομίες και την αποδάσωση, υιοθέτησε το Σχέδιο Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για την Επιβολή της Δασικής Νομοθεσίας,

τη Διακυβέρνηση και το Εμπόριο (Action Plan for Forest Law Enforcement, Governance and Trade-FLEGT) απώτερος στόχος του οποίου είναι η ενθάρρυνση της αειφορικής διαχείρισης των δασών.

Το Δεκέμβριο του 2005, το Συμβούλιο υιοθέτησε τον κανονισμό 2173/2005 που έχει ως σκοπό την αντιμετώπιση της παράνομης υλοτομίας και του συνδεδεμένου με αυτή εμπορίου και αφορά τη δημιουργία ενός συστήματος αδειών, μέτρο με το οποίο θα εξασφαλίζεται ότι η Κοινότητα εισάγει μόνο προϊόντα ξυλείας που έχουν υλοτομηθεί νόμιμα, σύμφωνα με τη νομοθεσία της παραγωγού χώρας. Η Κοινότητα συνάπτει με χώρες και περιφερειακές οργανώσεις, Εθελοντικές Συμφωνίες Εταιρικής Σχέσης (Voluntary Partnership Agreement, VPAs), βάσει των οποίων οι εταίροι χώρες ή περιφερειακές οργανώσεις δεσμεύονται νομικά να εφαρμόσουν το σύστημα αδειών εντός χρονοδιαγράμματος οριζόμενου σε κάθε συμφωνία εταιρικής σχέσης.

Σύμφωνα με το σύστημα αδειών FLEGT, ορισμένα προϊόντα ξυλείας που εξάγονται από εταίρο χώρα και εισέρχονται στην Κοινότητα σε οποιοδήποτε τελωνειακό σημείο θέσεως σε ελεύθερη κυκλοφορία, θα πρέπει να συνοδεύονται από άδεια FLEGT εκδιδόμενη από την εταίρο χώρα, με την οποία δηλώνεται ότι έχουν παραχθεί από εγχώρια ξυλεία που υλοτομήθηκε νόμιμα ή από ξυλεία που εισήχθη νόμιμα στην εταίρο χώρα σύμφωνα με την εθνική της νομοθεσία, όπως ορίζεται στη συμφωνία εταιρικής σχέσης. Απαγορεύεται η εισαγωγή στην Κοινότητα προϊόντων ξυλείας προερχόμενων από εταίρους χώρες, αν η αποστολή δεν καλύπτεται από άδεια FLEGT.

Οι λεπτομέρειες των κανόνων εφαρμογής του συστήματος αδειών FLEGT σε ότι αφορά τα Κράτη-Μέλη, ρυθμίζονται στον Κανονισμό 1024/2008 της Επιτροπής ο οποίος τέθηκε σε ισχύ τον Οκτώβριο 2008. Μετά τη θέσπιση του σχεδίου δράσης FLEGT το 2003, έχουν κυρωθεί επτά εθελοντικές συμφωνίες εταιρικής σχέσης (με το Καμερούν, την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, τη Γκάνα, την Ινδονησία, τη Λιβερία, τη Δημοκρατία του Κονγκό και το Βιετνάμ) και έχουν μονογραφηθεί δύο (με τη Γουιάνα και την Ονδούρα). Σε εξέλιξη βρίσκονται οι διαπραγματεύσεις με έξι χώρες (Ακτή Ελεφαντοστού, Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, Γκαμπόν, Λάος, Ταϊλάνδη, Μαλαισία). Η Ινδονησία είναι η μόνη χώρα έκδοσης αδειών FLEGT. Ξεκίνησε να εκδίδει άδειες στις 15 Νοεμβρίου 2016¹.

Το σύστημα αδειών FLEGT ωστόσο, παρουσιάστηκε ανεπαρκές για την διαχείριση του προβλήματος της παράνομης υλοτομίας και του συναφούς εμπορίου δεδομένης της δυνατότητας παράκαμψης του, καθώς και της εθελοντικής και διμερούς φύσης των Συμφωνιών Εταιρικής Σχέσης αλλά και της εν γένει πολυπλοκότητας της παράνομης υλοτομίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λοιπόν, σε συμπλήρωση και στήριξη της τρέχουσας στρατηγικής ανέλαβε νομοθετική πρωτοβουλία με ολιστικό χαρακτήρα υιοθετώντας τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 995/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για τη θέσπιση των υποχρεώσεων των φορέων εκμετάλλευσης που διαθέτουν ξυλεία και προϊόντα ξυλείας στην αγορά».

Ο εν λόγω Κανονισμός ορίζει τις υποχρεώσεις των φορέων εκμετάλλευσης, οι οποίοι διαθέτουν ξυλεία και προϊόντα ξυλείας στην αγορά της ΕΕ για πρώτη φορά και απαγορεύει τη διάθεση (στην αγορά της ΕΕ) παράνομα υλοτομημένης ξυλείας και προϊόντων ξυλείας. Είναι νομικά δεσμευτικός και για τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, τα οποία είναι υπεύθυνα για τον καθορισμό αποτελεσματικών, αναλογικών και αποτρεπτικών κυρώσεων και για την επιβολή του κανονισμού. Ο Κανονισμός πρέπει να εφαρμόζεται πλήρως και με συνέπεια και οι χώρες καλούνται να θεσπίσουν ένα εθνικό νομικό πλαίσιο, το οποίο να προβλέπει την απαραίτητη εθνική εφαρμογή του (UNEP-WCMC 2020).

Η χώρα μας, στα πλαίσια των υποχρεώσεων της εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ.995/2010 (Κανονισμού Ξυλείας) και του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ.2173/2005 περί δημιουργίας εθελοντικού συστήματος αδειών FLEGT για τις εισαγωγές ξυλείας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (Κανονισμός FLEGT) έχει ενσωματώσει και εφαρμόζει τους ανωτέρω Κανονισμούς με τις με αριθ. 134627/5835/23.12.2015 (Β' 2872) και 135279/159/12.01.2016 (Β' 83) Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις.

Αρμόδια Αρχή για την εφαρμογή των Κανονισμών της ΕΕ: 2173/2005 (FLEGT) και 995/2010 (Κανονισμός Ξυλείας) και των εφαρμοστικών τους είναι το Τμήμα Ελέγχου της Εμπορίας και Διακίνησης Άγριας Ζωής και Ειδών Cites, της Διεύθυνσης Προγραμματισμού και Δασικής Πολιτικής της ΓΔΔ & ΔΠ. Στις υποχρεώσεις του, οι οποίες απορρέουν ως Κεντρική Αρμόδια Αρχή ορίζονται:

¹ Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2016/1387 της Επιτροπής, της 9ης Ιουνίου 2016, για την τροποποίηση των παραρτημάτων I και III του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2173/2005 του Συμβουλίου σύμφωνα με την εθελοντική συμφωνία εταιρικής σχέσης με την Ινδονησία σχετικά με σύστημα αδειών FLEGT για τις εισαγωγές ξυλείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, C/2016/3438 (ΕΕ L 223 της 18.8.2016, σ. 1).

- η λήψη των αναγκαίων μέτρων που απαιτούνται για την εφαρμογή των διατάξεων των Κανονισμών και της ΚΥΑ, καθώς και για το συντονισμό των εμπλεκόμενων υπηρεσιών,
- η συνολική παρακολούθηση της εφαρμογής των Κανονισμών και της ΚΥΑ, καθώς και την παροχή σχετικών κατευθύνσεων και τεχνικών οδηγιών,
- η διασφάλιση της αναγκαίας συνεργασίας και την επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές άλλων κρατών μελών και τρίτων χωρών, καθώς και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,
- η επαλήθευση και την αποδοχή αδειών FLEGT, καθώς και για την μετέπειτα της ως άνω αποδοχής ενημέρωση της αρμόδιας περιφερειακής αρχής, και
- η υποβολή εκθέσεων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή των Κανονισμών σύμφωνα με το άρθρο 5 της ΚΥΑ.

Στον Πίνακα 1 που ακολουθεί παρουσιάζεται μία συνοπτική εικόνα της εφαρμογής των σχετικών Κανονισμών Ξυλείας και FLEGT στη χώρα μας μέσω του Τμήματος Ελέγχου της Εμπορίας και Διακίνησης Άγριας Ζωής και Ειδών CITES της υπηρεσίας μας.

Για την πραγματοποίηση του συντονιστικού έργου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας συστάθηκε σύμφωνα με το Άρθρο 3 της εν λόγω ΚΥΑ Τεχνική Διϋπουργική Ομάδα Εργασίας (ΤΔΟΕ), που αποτελείται από έξι (6) εκπροσώπους συναρμόδιων Υπουργείων, μετά των αναπληρωτών τους.

Το Τμήμα Ελέγχου της Εμπορίας και Διακίνησης Άγριας Ζωής και Ειδών CITES ως Κεντρική Αρχή Κανονισμού Ξυλείας και FLEGT καταρτίζει, τηρεί σε ηλεκτρονική μορφή και επικαιροποιεί σε τακτά χρονικά διαστήματα:

α) Εθνικό Κατάλογο των Οργανισμών Παρακολούθησης, βάσει του εκάστοτε δημοσιευμένου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 9 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 995/2010 καταλόγου των οργανισμών παρακολούθησης.

β) Εθνικό Μητρώο Φορέων Εκμετάλλευσης, βάσει των εκάστοτε κοινοποιούμενων σε αυτήν, προερχομένων από τα περιφερειακά μητρώα φορέων εκμετάλλευσης, στοιχείων των περιφερειακών αρχών.

γ) Εθνικό Μητρώο Εμπόρων, βάσει των εκάστοτε κοινοποιούμενων σε αυτήν, προερχομένων από τα περιφερειακά μητρώα εμπόρων, στοιχείων των περιφερειακών αρχών.

δ) Εθνικό Μητρώο Ελέγχων των Οργανισμών Παρακολούθησης, βάσει των εκάστοτε κοινοποιούμενων σε αυτήν, προερχομένων από τα περιφερειακά μητρώα ελέγχων των οργανισμών παρακολούθησης, στοιχείων των περιφερειακών αρχών.

ε) Εθνικό Μητρώο Ελέγχων των Φορέων Εκμετάλλευσης, βάσει των εκάστοτε κοινοποιούμενων σε αυτήν, προερχομένων από τα περιφερειακά μητρώα ελέγχων των φορέων εκμετάλλευσης, στοιχείων των περιφερειακών αρχών.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να γίνει η ανάλυση της μέχρι σήμερα υλοποίησης και εφαρμογής των Κανονισμών αυτών (αριθμός αδειών Flegt, αριθμός ελέγχων, διοικητικά πρόστιμα, αριθμός Φ.Ε., αριθμός Εμπόρων, αριθμός ελέγχων, έσοδα από την υλοποίηση των Κανονισμών) στο σύνολο της χώρας. Στη συνέχεια, αναλύεται και αξιολογείται η εφαρμογή των Κανονισμών στον Ελλαδικό χώρο.

Πίνακας 1. Συνοπτική εικόνα της εφαρμογής των δύο Κανονισμών στην Ελλάδα
Table 1. Summary of the implementation of the two Regulations in Greece

	Κανονισμός Ξυλείας (EUTR)	Κανονισμός FLEGT
Τμήμα Ελέγχου της Εμπορίας και Διακίνησης Άγριας Ζωής και Ειδών CITES	Κεντρική Αρμόδια Αρχή Κανονισμού Ξυλείας	Κεντρική Αρμόδια Αρχή FLEGT
Κ.Υ.Α.	134627/5835/23-12-2015 (ΦΕΚ 2872/Β'/29-12-2015)	<u>135279/159/12-01-2016</u> (ΦΕΚ 83/Β'/25-01-2016)
Περιφερειακές Αρμόδιες Αρχές Κανονισμού Ξυλείας & FLEGT	Συνολικά 38 σε όλη την Ελλάδα και αφορούν κυρίως Δ/νσεις Δασών	Συνολικά 37 σε όλη την Ελλάδα και αφορούν κυρίως Δ/νσεις Δασών
Ποινικές κυρώσεις/Διοικητικά πρόστιμα	Άρθρο 9 (ανωτέρω ΚΥΑ)	Άρθρο 8 (ανωτέρω ΚΥΑ)
Διενέργεια ελέγχων	Άρθρο 5 (ανωτέρω ΚΥΑ)	Άρθρο 6 (ανωτέρω ΚΥΑ)

Υλικά και Μέθοδοι

Για την επίτευξη των σκοπών της εργασίας, χρησιμοποιήθηκαν πρωτογενή δεδομένα του Τμήματος Εμπορίας και Διακίνησης Άγριας Ζωής και Ειδών Cites της Γενικής Δ/νσης Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.ΕΝ. και στοιχεία που συλλέχθηκαν από τις δασικές υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων όλης της χώρας που αφορούν σε:

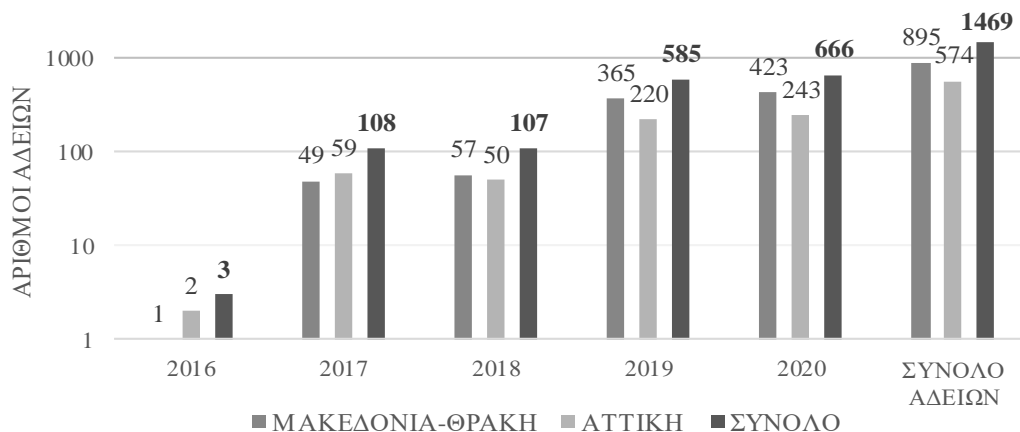
1. αριθμό αδειών Flegt
2. έσοδα από τις άδειες Flegt
3. διοικητικά πρόστιμα από την εφαρμογή του EUTR
4. έσοδα από τα διοικητικά πρόστιμα
5. αριθμό ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν

Η επεξεργασία των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση υπολογιστικών φύλλων excel.

Αποτελέσματα

Η επεξεργασία των πρωτογενών δεδομένων στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, όπως αυτά συλλέχθηκαν από το Τμήμα Ελέγχου της Εμπορίας και Διακίνησης Άγριας Ζωής και Ειδών Cites του Υ.Π.ΕΝ., οδηγεί σε μια σειρά από συμπεράσματα, ικανά να βοηθήσουν προς την κατεύθυνση του αποτελεσματικού σχεδιασμού της εφαρμογής και υλοποίησης των Κανονισμών.

Σε πρώτη φάση, παρατίθεται ο αριθμός αδειών Flegt ανά έτος και ανά Αποκεντρωμένη Διοίκηση. Γίνεται αναφορά μόνο σε δύο Αποκεντρωμένες Διοικήσεις επειδή εκεί ανήκουν τα τελωνεία από τα οποία γίνονται οι εισαγωγές των φορτίων ξυλείας που έχουν πραγματοποιηθεί. Μέχρι σήμερα όλες οι εκδοθείσες άδειες Flegt προέρχονται από την Ινδονησία. Είναι προφανές ότι από το 2016, από όταν άρχισε να ισχύει ο κανονισμός ξυλείας, μέχρι το 2020, οι άδειες Flegt παρουσιάζουν αυξητική τάση ανά περιφέρεια κάθε έτος, ενώ η υπηρεσία μας μέχρι το τέλος του 2020 έχει θεωρήσει στο σύνολο 1.469 άδειες. Η Αρμόδια Κεντρική Αρχή δύναται να οργανώνει ηλεκτρονικό σύστημα για την καταγραφή και ανταλλαγή των δεδομένων που περιέχουν οι άδειες. Στο ως άνω πλαίσιο η υπηρεσία μας δημιούργησε αυτοματοποιημένο σύστημα έγκρισης Αδειών Flegt προκειμένου να απλοποιηθούν οι διαδικασίες επαλήθευσης αδειών, να υπάρχει άμεση πληροφόρηση στον ενδιαφερόμενο και να υπάρξει εξοικονόμηση διοικητικού χρόνου.

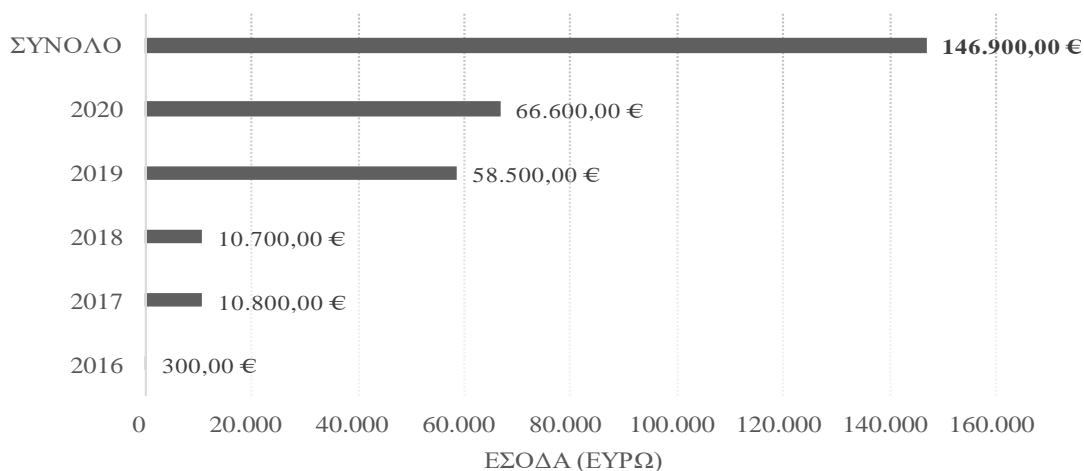

Σχήμα 1. Αριθμός αδειών FLEGT ανά έτος και Αποκεντρωμένη Διοίκηση (Πηγή: Υ.Π.ΕΝ.)

Figure 1. Number of FLEGT licenses per year and Decentralized Administration (Source: Ministry of Environment and Energy)

Κατά την υποβολή της άδειας Flegt, οι υπόχρεοι καταβάλλουν, στην αρμόδια περιφερειακή αρχή, παράβολο υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου ύψους εκατό (100) ευρώ ανά άδεια, για τον έλεγχο και την επαλήθευση της άδειας Flegt. Τα τέλη αποτελούν έσοδα του Δημοσίου, τα οποία αποδίδονται και κατατίθενται στον λογαριασμό του Ειδικού Φορέα Δασών του Πράσινου Ταμείου και τα οποία έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα.

Ακολουθεί γράφημα με το συνολικό ποσό σε ευρώ, που συγκεντρώθηκε, από τα παράβολα των αδειών, ανά έτος.

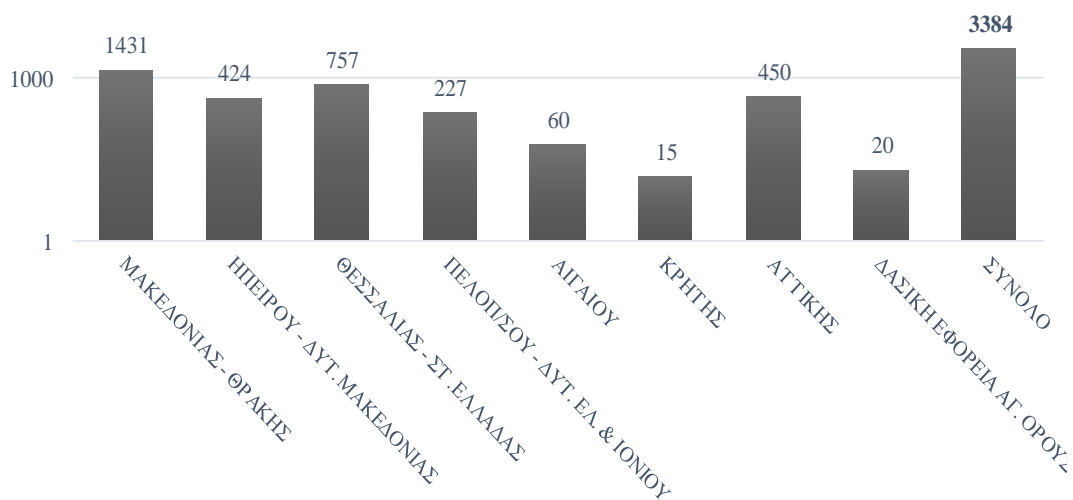
Σχήμα 2. Έσοδα από τις άδειες FLEGT ανά έτος (Πηγή: Υ.Π.ΕΝ.)

Figure 2. Revenue from FLEGT licenses per year (Source: Ministry of Environment and Energy)

Όσον αφορά στον Κανονισμό Ξυλείας, σύμφωνα με την αριθ.134387/165/12-01-2016 εγκύκλιο σχετικά με την κατάρτιση του Περιφερειακού Μητρώου Φορέων Εκμετάλλευσης και την αριθ.134389/181/13-01-2016 εγκύκλιο σχετικά με την κατάρτιση του Περιφερειακού Μητρώου Εμπόρων, οι αρμόδιες Περιφερειακές Αρχές Κανονισμού Ξυλείας έχουν καταρτίσει και επικαιροποιούν «Περιφερειακό Μητρώο Φορέων Εκμετάλλευσης» και «Περιφερειακό Μητρώο Εμπόρων».

Η διαδικασία αυτή πλέον γίνεται σε ηλεκτρονική πλατφόρμα, η οποία λειτουργεί στο site του ΥΠΕΝ (<https://ypen.gov.gr/perivallon/dasi/kanonismoi-xyleias-flegt>).

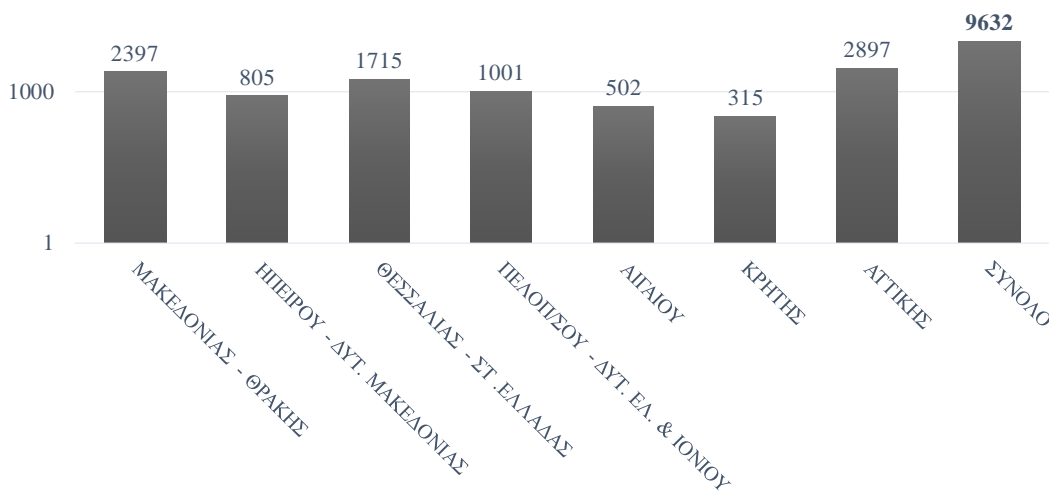
Ο αριθμός των Φορέων Εκμετάλλευσης που έχουν εγγραφεί μέχρι σήμερα στο Περιφερειακό Μητρώο Φορέων Εκμετάλλευσης ανέρχεται στους 3.384 (Σχήμα 3), ενώ ο αριθμός των Εμπόρων που έχουν εγγραφεί στο Περιφερειακό Μητρώο Εμπόρων ανέρχεται στους 9.632 (Σχήμα 4).

Σχήμα

3. Αριθμός Φορέων Εκμετάλλευσης ανά Περιφερειακή Αρχή (Πηγή: Υ.Π.Ε.Ν.)

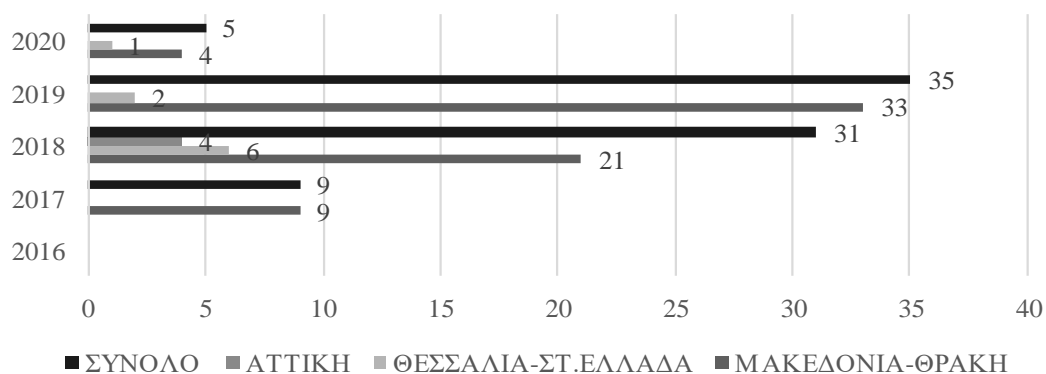
Figure 3. Number of Operators per Regional Competent Authority (Source: Ministry of Environment and Energy)

Σχήμα 4. Αριθμός Εμπόρων ανά Περιφερειακή Αρχή (Πηγή: Υ.Π.Ε.Ν.)

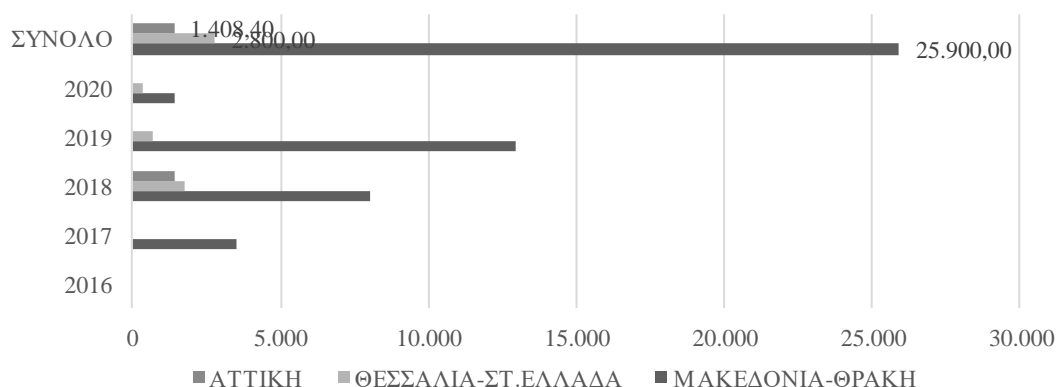
Figure 4. Number of Traders per Regional Competent Authority (Source: Ministry of Environment and Energy)

Σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 995/2010 θεσπίζονται οι ποινικές και διοικητικές κυρώσεις. Όλες οι χώρες που υποβάλουν εκθέσεις στην ΕΕ δίνουν πληροφορίες σχετικά με το εύρος των κυρώσεων που επιβάλλουν για τυχόν παραβάσεις του κανονισμού της ΕΕ για την ξυλεία. Οι κυρώσεις μπορεί να είναι τόσο διοικητικές όσο και ποινικές. Τα υψηλότερα πρόστιμα που αναφέρθηκαν είναι εκείνα που αφορούν την απαγόρευση διάθεσης παράνομα υλοτομημένης ξυλείας και προϊόντων τέτοιου είδους ξυλείας στην εσωτερική αγορά (EU 2020). Στη χώρα μας, τα διοικητικά πρόστιμα βεβαιώνονται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., εισπράττονται κατά τα ισχύοντα για την είσπραξη δημοσίων εσόδων και επίσης αποδίδονται και κατατίθενται στον λογαριασμό του Ειδικού Φορέα Δασών του Πράσινου Ταμείου (Σχήμα 6). Από το γράφημα που ακολουθεί φαίνεται ότι έχουν επιβληθεί μέχρι το τέλος του 2020 στο σύνολο 80 διοικητικά πρόστιμα.

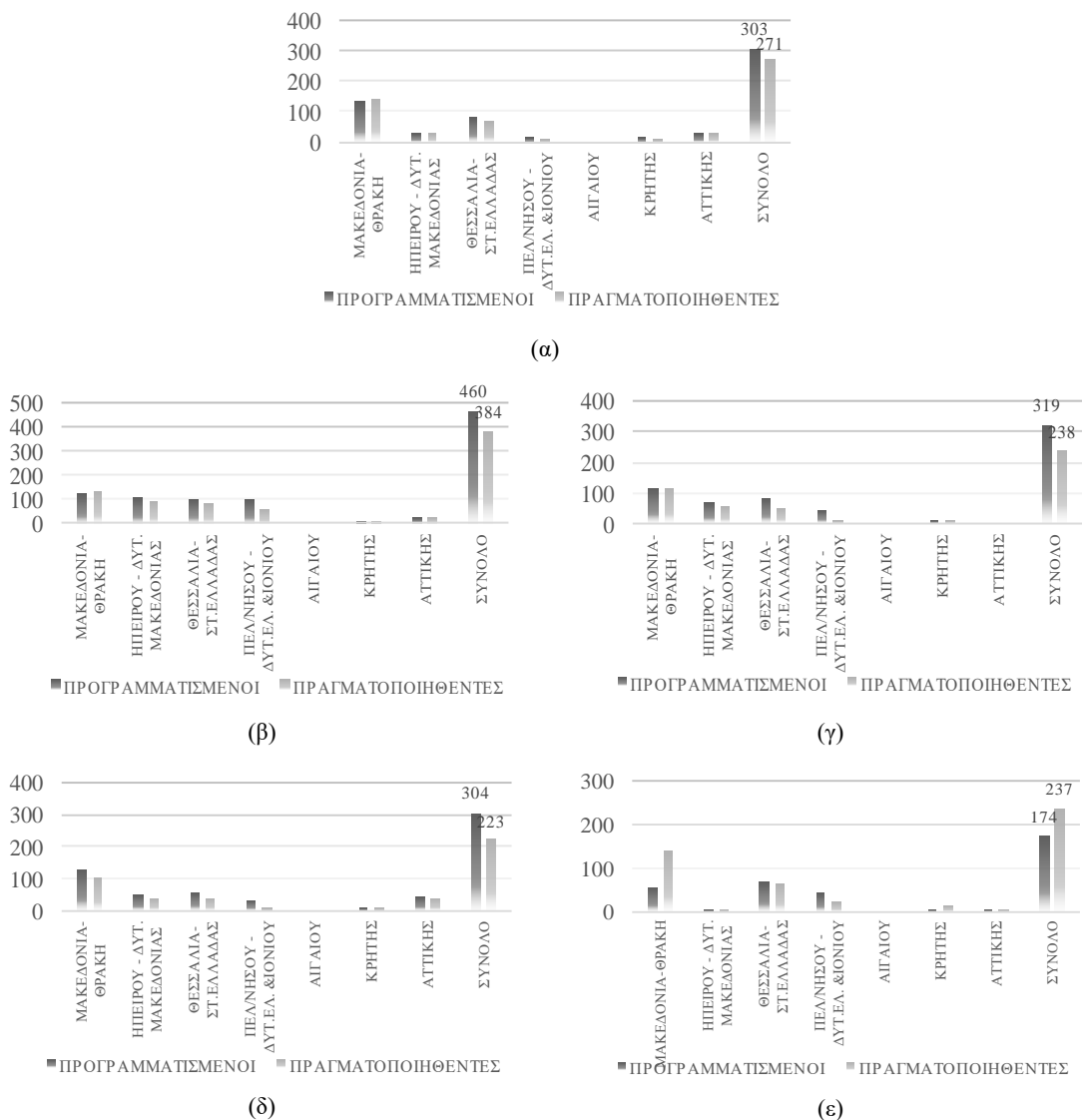

Σχήμα 5. Αριθμός διοικητικών προστίμων ανά έτος (Πηγή:Υ.Π.ΕΝ.)
 Figure 5. Number of administrative fines per year (Source: Ministry of Environment and Energy)

Με μία πρώτη ανάγνωση του παραπάνω γραφήματος, αντιλαμβάνεται κανείς ότι το 2016 από όταν άρχισε να εφαρμόζεται ο κανονισμός ξυλείας έχουμε μηδέν πρόστιμα, στη συνέχεια παρατηρείται μια αυξητική τάση ενώ το 2020 ο αριθμός των διοικητικών προστίμων που επιβλήθηκαν μειώθηκε σημαντικά σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές που είχε μια ανοδική τάση. Αυτό οφείλεται στη σταδιακή συμμόρφωση των εμπλεκομένων στις απαιτήσεις εφαρμογής των κανονισμών, αλλά και στις συνθήκες που δημιούργησε η πανδημία και στη λήψη των έκτακτων μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας.

Σχήμα 6. Έσοδα διοικητικών προστίμων ανά έτος και Αποκεντρωμένη Διοίκηση (Πηγή:Υ.Π.ΕΝ.)
 Figure 6. Revenue of administrative fines per year and Decentralized Administration (Source: Ministry of Environment and Energy)

Σχήμα 7. Έλεγχοι σε Φ.Ε. και Εμπόρους ανά έτος και ανά Αποκεντρωμένη Διοίκηση α)2016, β)2017, γ)2018, δ)2019, ε)2020 (Πηγή: Υ.Π.ΕΝ.)
 Figure 7. Checks on Operators and Traders per year and per Decentralized Administration α)2016, β)2017, γ)2018, δ)2019, ε)2020 (Source: Ministry of Environment and Energy)

Οι αρμόδιες περιφερειακές αρχές διενεργούν ελέγχους σε φορείς εκμετάλλευσης και εμπόρους βάσει περιοδικά αναθεωρημένου προγράμματος και με γνώμονα τον κίνδυνο, είτε εκτάκτως βάσει σχετικών πληροφοριών και αποσκοπούν στην διαπίστωση της τήρησης των εκ μέρους τους υποχρεώσεων διατήρησης πληροφοριών για την ιχνηλασιμότητα της ξυλείας και των προϊόντων της. Είναι εύκολα αντιληπτό από το Σχήμα 7 ότι ο αριθμός των πραγματοποιηθέντων διενεργούμενων ελέγχων παρουσιάζει διακύμανση στην υπό εξέταση περίοδο χωρίς να υπάρχει ανοδική ή πτωτική τάση. Στην τετραετία αναφοράς, στο σύνολο της χώρας πραγματοποιήθηκαν αναρτήσεις Δασικών Χαρτών. Κάποιες υπηρεσίες πραγματοποίησαν λιγότερους ελέγχους, από τους συνολικά προγραμματισμένους, λόγω υποστελέχωσης και εντατικής ενασχόλησής τους με την ανάρτηση των Δασικών Χαρτών για δύο τουλάχιστον χρόνια. Παράλληλα, την τελευταία διετία όπου θα έπρεπε υπό κανονικές συνθήκες ο αριθμός ελέγχων να έχει αυξηθεί σημαντικά, λόγω της πανδημίας αυτό δεν έγινε. Αξίζει να σημειωθεί πως παρά τις συνθήκες που δημιούργησε η πανδημία όταν αυτό κατέστη δυνατό, πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι και μάλιστα το 2020 οι πραγματοποιηθέντες έλεγχοι είναι περισσότεροι από τους προγραμματισμένους επειδή από τις υπηρεσίες έγινε προσπάθεια να καλύψουν και ελέγχους που έπρεπε να γίνουν το 2019. Επιπλέον δυσκολίες προκύπτουν λόγω της φύσης των διενεργούμενων ελέγχων και της πολυπλοκότητας που παρουσιάζουν. Συχνά τα συνεργεία ελέγχων αποτελούνται από δασικούς υπαλλήλους οι οποίοι δεν είναι

ίδιοι με αυτούς που έχουν οριστεί ως υπεύθυνοι για την εφαρμογή του Κανονισμού Ξυλείας με αποτέλεσμα να υπάρχει κενό γνώσης κατά τη διενέργεια των ελέγχων.

Συμπεράσματα - Συζήτηση

Το εμπόριο ξυλείας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ΕΕ. Σύμφωνα με την Eurostat, την περίοδο 2008-2018 διατέθηκαν στην εσωτερική αγορά 2,3 δισεκατομμύρια τόνοι ξυλείας και προϊόντων ξυλείας² (αξίας άνω του 1,3 τρισεκατομμυρίου EUR), το 25 % της ξυλείας αυτής εισήχθη από χώρες εκτός της ΕΕ, ενώ μέρος του υπόλοιπου ενδοενοσιακού εμπορίου ενδέχεται να αφορά ξυλεία ή προϊόντα ξυλείας που προήλθαν αρχικά από εισαγωγές στην ΕΕ. Οι βιομηχανίες ξύλου της ΕΕ είχαν ακαθάριστη προστιθέμενη αξία 129 δισεκατομμυρίων EUTR και απασχολούσαν 3,1 εκατομμύρια εργαζομένους το 2018 (7,1 % και 10,5 % του συνόλου του κλάδου μεταποίησης, αντίστοιχα), εξαιρουμένου του Ηνωμένου Βασιλείου³.

Η εφαρμογή του Κανονισμού Ξυλείας σε επίπεδο ΕΕ (Διετής έκθεση για την περίοδο από Μάρτιο του 2017 έως Φεβρουάριο του 2019) αποκαλύπτει σταθερή πρόοδο μετά από τέσσερα χρόνια εφαρμογής. Σχεδόν όλες οι χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, συμμορφώνονται με τις επίσημες απαιτήσεις του EUTR. Ο αριθμός των ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν και οι κυρώσεις που εφαρμόστηκαν για παραβάσεις του EUTR αυξήθηκε σημαντικά. Παρά τη σαφή πρόοδο, απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για να διασφαλιστεί η ομοιόμορφη και αποτελεσματική εφαρμογή του EUTR σε όλες τις χώρες. Η ανομοιόμορφη εφαρμογή μπορεί να έχει δυνητικές επιπτώσεις τόσο ως προς την αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας όσο και ως προς τους ίδιους όρους ανταγωνισμού για τους φορείς της αγοράς. Πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για να διασφαλιστεί ότι το εύρος και η ποιότητα των διενεργούμενων ελέγχων αντικατοπτρίζουν μια πιο συνεπή προσέγγιση σε ολόκληρη την ΕΕ, για την επίτευξη ενιαίας εφαρμογής (EU 2020). Η χώρα μας σε συνεργασία με την Επιτροπή (ΕΕ) συνεχίζει να διερευνά πρόσθετα εργαλεία για τη βελτίωση της εφαρμογής του EUTR σε συνεργασία και με τα υπόλοιπα κράτη μέλη και τους ενδιαφερόμενους φορείς (ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών κ.α.).

Στη χώρα μας η εφαρμογή του Κανονισμού FLEGT από το 2016 μέχρι και σήμερα εφαρμόζεται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα με τις υπηρεσίες της Αττικής και της Θεσσαλονίκης να έχουν επιφορτιστεί με αυτό το επιπλέον αντικείμενο. Η υπηρεσία μας καταβάλλει προσπάθεια επίλυσης τυχόν προβλημάτων που προκύπτουν κατά την εφαρμογή και εστιάζονται κατά κύριο λόγο στο συντονισμό και τη συνεργασία με άλλες υπηρεσίες (ΑΑΔΕ).

Η Πολιτεία, κατά την εφαρμογή των Κανονισμών, οφείλει να επιδιώκει την εξασφάλιση της χρηματοδότησης προγραμμάτων που θα δημιουργούν τις προϋποθέσεις που θα αποτρέψουν το φαινόμενο της παράνομης διακίνησης ξυλείας. Απαραίτητες κρίνονται δράσεις υποστηρικτικών εργασιών Εκπαίδευσης και Τεχνικής Υποστήριξης των ελεγκτικών συνεργειών προκειμένου οι υπάλληλοι που έχουν οριστεί ως αρμόδιοι για την εφαρμογή του Κανονισμού να είναι άρτια καταρτισμένοι και να έχουν άμεση πρόσβαση σε ενημερωμένη πληροφορία και επίλυση τυχόν προβλημάτων που θα προκύψουν κατά τη διενέργεια επικείμενων ελέγχων (επαλήθευση πληροφοριών, δυσκολίες στην επίτευξη επιτυχών ελέγχων, γνώση στοιχείων που σχετίζονται με την εφαρμογή και την επιβολή σε άλλα κράτη μέλη κ.α.).

Σημαντική είναι κατά τη διενέργεια ελέγχων η άρτια και στενή συνεργασία με άλλες αρμόδιες αρχές, όπως η Ελληνική Αστυνομία, τόσο σε επίπεδο συνοριοφυλακής όσο και σε επίπεδο ελέγχων στους Εθνικούς οδικούς άξονες αλλά και του λοιπού οδικού δικτύου, το ΣΔΟΕ για τη διενέργεια κοινών ελέγχων ιδίως στα σημεία πώλησης (μάντρες, αποθήκες), καθώς και το προσωπικό των ΟΤΑ (αριθμ. 136953/5132/14.10.2013 εγκύκλιος ΥΠΠΕΝ).

²Ξυλεία και προϊόντα ξυλείας όπως ταξινομούνται στη συνδυασμένη ονοματολογία που ορίζεται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2658/87 του Συμβουλίου, για τα οποία εφαρμόζεται ο κανονισμός της ΕΕ για την ξυλεία.

³Στοιχεία της Eurostat για το 2020, προϊόντα και εμπόριο ξύλου στο πλαίσιο της δραστηριότητας (NACE αναθ. 2), μεταποίηση [βιομηχανίες ξύλου (βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο (16) + χαρτοποιία και κατασκευή χάρτινων προϊόντων (17) + εκτυπωτικές και συναφείς δραστηριότητες (18.1) + κατασκευή επίπλων (31)] (περιλαμβάνονται εκτιμήσεις),

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Wood_products_-_production_and_trade

Κρίνεται απαραίτητη η ανάγκη εντατικών ελέγχων τόσο εντός των δασικών οικοσυστημάτων όσο και εκτός αυτών και κυρίως στα σημεία εισόδου στα αστικά κέντρα, οικισμούς κλπ (στοχευμένοι έλεγχοι), ο έλεγχος αξιόπιστων πληροφοριών, η αυστηρή εφαρμογή του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου για τους παραβάτες, η επισήμανση στο προσωπικό των περιπόλων για τον αυστηρό έλεγχο.

Επιδίωξη είναι η εξασφάλιση της προώθησης του εμπορίου νόμιμης ξυλείας, η αύξηση της ευαισθητοποίησης για την παράνομη υλοτομία και η συνεχής ενημέρωση του δασικού προσωπικού με σεμινάρια, συνέδρια κλπ., σε θέματα αντιμετώπισης των δασικών προβλημάτων καθώς και η κατάλληλη πληροφόρηση του κοινωνικού συνόλου για το ρόλο της δασοπονίας στην κοινωνική και οικονομική ζωή των κατοίκων της περιοχής.

Abstract

In this work is made a reference to the implementation of the EU Regulations concerning the trade of timber and its products-EUTR and FLEGT in our country, during the period 2016-2020. It refers to the Audits, the Administrative Fines, the Operators and the Traders of the Timber Regulation as well as the number of Flegt Licenses that were confirmed within the framework of the FLEGT Regulation and the revenues that arise in favor of the Greek State. The importance of the results of this work lies in the fact that the resulting conclusions demonstrate the need to strengthen and support the implementation of the Regulations through targeted policies for the protection of Greek forests by the Forest Policy Planning Authority at the lowest possible economic cost to ensure efficiency of their application and implementation.

Βιβλιογραφία

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2173/2005 του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 2005 «περί δημιουργίας εθελοντικού συστήματος αδειών FLEGT για τις εισαγωγές ξυλείας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα» (ΕΕ L 347 της 30-12-2005).

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1024/2008 της Επιτροπής της 17ης Οκτωβρίου 2008 «περί καθορισμού λεπτομερών μέτρων για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2173/2005 του Συμβουλίου περί δημιουργίας εθελοντικού συστήματος αδειών FLEGT για τις εισαγωγές ξυλείας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα» (ΕΕ L 277 της 18-10-2008).

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 657/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014 «για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2173/2005 του Συμβουλίου, όσον αφορά την ανάθεση κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικών εξουσιών στην Επιτροπή» (ΕΕ L 189 της 27-06-2014).

ΚΥΑ 135279/159/12-01-2016 (ΦΕΚ Β'83/25-01-2016) Καθορισμός Αρμοδίων Αρχών, μέτρων και διαδικασιών για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ.2173/2005 του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 2005«περί δημιουργίας εθελοντικού συστήματος αδειών FLEGT για τις εισαγωγές ξυλείας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1024/2008 της Επιτροπής της 17ης Οκτωβρίου 2008 «περί καθορισμού λεπτομερών μέτρων για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2173/2005 του Συμβουλίου “περί δημιουργίας εθελοντικού συστήματος αδειών FLEGT για τις εισαγωγές ξυλείας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα”».

UNEP-WCMC, 2020. EUTR Analysis 2019: Background analysis of the 2017-2019 national biennial reports on the implementation of the European Union's Timber Regulation (Regulation EU No 995/2010). UNEP-WCMC, Cambridge.

EU, 2020. Report from the Commission to the European Parliament and the Council Regulation (EU) No 995/2010 of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 laying down the obligations of operators who place timber and timber products on the market (the EU Timber Regulation) Biennial report for the period March 2017 - February 2019. COM/2020/629 final. https://ypen.gov.gr/Περιβάλλον/Δάση/Κανονισμοί_Ξυλείας/Flegt